

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕЃУНАРОДНА
СОРАБОТКА

УЕЛМА

ДОБРОСОСЕДСТВО И ОДНОСИ СО БУГАРИЈА

јули 2017, Скопје

Наслов

ДОБРОСОСЕДСТВО И ОДНОСИ СО БУГАРИЈА 2017

Издавачи

Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС)

Телма телевизија

За издавачите

Александар Кржаловски, прв извршен директор на МЦМС

Гонце Јаковлеска, извршен директор на МЦМС

Атанас Кировски, главен и одговорен уредник на Телма телевизија

Автор

Сашо Клековски

Скопје, јули 2017 г.

Мислењата што се изразени овде му припаѓаат на авторот и не ги одразуваат ставовите на издавачите на овој извештај.

Контакт:

mcms@mcms.mk

Сите права се задржани. Репродуцирање, копирањето, трансмисијата или преводот на било кој дел од оваа публикација може да се изврши единствено под следните услови: со претходна дозвола на издавачот, заради цитирање во анализа на книгата и под услови изложени во продолжение.

Авторското право на оваа публикација е заштитено, но публикацијата може да се репродуцира на било кој начин без наплата за едукативни намени. За копирање во други услови, за употреба во други публикации или пак за превод или адаптација, треба да се обезбеди претходна дозвола од издавачот.

Овој извештај е овозможен со поддршка од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД) во рамките на проектот „Топ тема на ваша страна“. Содржината на публикацијата е одговорност на авторите од Македонскиот центар за меѓународна соработка и не ги изразува ставовите на УСАИД или на Владата на Соединетите Американски Држави.

Во електронска форма публикацијата е достапна на www.mcms.mk

СОДРЖИНА

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ.....	3
ВОВЕД.....	4
Методологија и пристап.....	4
Прашалник и примерок.....	4
Обработка и прикажување на резултатите.....	4
ДОБРОСОСЕДСТВО.....	5
Заклучоци.....	14
ОДНОСИ СО БУГАРИЈА.....	15
Заклучоци.....	18
ПРИЛОГ 1. СТРУКТУРА НА ПРИМЕРОКОТ - НАСЕЛЕНИЕ.....	19
КОНТАКТИ.....	20
Белешка за авторот.....	21
Продолжи со читање.....	21

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Истражувањето „Добрососедство и односи со Бугарија“, за Телма и Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) го спроведе М-Прспект. Ова истражување следи по истражувањето „Глобално водство, соседство и односи со Бугарија“ од 2013 година и треба да послужат во информирана јавна дебата за предизвиците на Македонија во натамошните евроатлантски интеграции.

Истражувањето е спроведено со телефонска анкета во домаќинствата во периодот 27 Јуни – 3 Јули 2017 г. на национален репрезентативен примерок од 1.000 испитаници. Анкетата на јавното мислење на национален репрезентативен примерок, врз којшто се базира овој извештај, ја спроведе М-проспект, чија одговорност беше и методолошката исправност на анкетата.

Истражувањето има два дела: добрососедство и односи со Бугарија.

Односите со соседите се важни за Македонија, е став на големо мнозинство на граѓаните. Граѓаните ги оценуваат сегашните односи со соседите со 1,93 на скала од -5 до 5, што е подобрување во однос на оценката од 0,11 во 2013 година. Граѓаните за најпријателски сосед ја перцепираат Србија, по која следат Албанија и Бугарија. Најголемо подобрување на перцепциите има Бугарија. Граѓаните што мислат дека ниту еден сосед не е најпријателски е намален од 22,8 % во 2013 година на 17,9%. Ставовите, за Србија и Албанија, како најпријателски сосед се разликуваат меѓу етничките Македонци и Албанци. Мнозинство граѓани (59 %), без разлика на етничка припадност, ја смета Грција за најнепријателски сосед. Граѓаните на Македонија според пријателското однесување (вклучувајќи и неутрално) ги рангираат секој од соседите од пријателска кон непријателска по следниот редослед Србија, Бугарија, Албанија, Косово и Грција. Во последните пет години најмногу се подобруваат односите, според перцепциите на граѓаните со Бугарија, Србија и Албанија. Со ниту еден сосед односите не се подобруваат според 27,1% граѓани. Етничките Македонци имаат најдобри лични искуства со Србија, најмногу ја познаваат нејзината историја и култура и за неа имаат најдобро мислење. Етничките Албанци имаат најдобри лични искуства со Албанија, најмногу ја познаваат нејзината историја и култура и имаат најдобро мислење за неа. Најмногу граѓани (59,6 %) сакаат еднакво добри односи со сите соседи, а потоа најблиски односи посакуваат со Србија, и Бугарија, а најмалку со Косово (2,5 %).

Националните политичари - најголема пречка за поинтензивна соработка меѓу Македонија и Бугарија. Додека во 2013 година најголема пречка за поинтензивна соработка беше историското непријателство, во 2017 година тоа се националните политичари поради нивните теснопарски интереси. Историското непријателство и во 2017 година е на високо трето место со 24%, но промената на местата на двете прашања го истакнува значењето на националното лидерство. За големо мнозинство граѓани е важно да се подобрат односите/ соработката меѓу Македонија и Бугарија. За да се подобрат односите меѓу Македонија и Бугарија граѓаните сметаат дека е потребно подобрување на инфраструктурата и граничните премини и соработка во културата, забавата и спортот. Се чини дека граѓаните преферираат пристап во кој прво ќе се зголеми меѓусебната комуникација, а потоа би се адресирале поконтраверзните прашања како заеднички прослави на настани и херои.

ВОВЕД

Во овој извештај се анализирани наодите од истражувањето „Добрососедство и односи со Бугарија“, кое за потребите на Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) го спроведе М-Прспект. Истражувањето „Добрососедство и односи со Бугарија“, како и други истражувања на МЦМС во соработка со М-Прспект, претходни и кои следуваат, треба да послужат во информирана јавна дебата за предизвиците на Македонија во натамошните евроатлантски интеграции.

МЕТОДОЛОГИЈА И ПРИСТАП

Истражувањето е спроведено со телефонска анкета во домаќинствата во периодот 27 Јуни – 3 Јули 2017 г. на национален репрезентативен примерок од 1.000 испитаници. Анкетата на јавното мислење на национален репрезентативен примерок, врз којашто се базира овој извештај, ја спроведе М-проспект, чија одговорност беше и методолошката исправност на анкетата.

Прашалник и примерок

Прашалникот беше подготвен од страна на работна група составена од МЦМС, М-Прспект и авторот, а се состоеше од две групи прашања:

- Добрососедство; и
- Односи со Бугарија.

Анкетата беше спроведена на репрезентативен примерок од 1.000 испитаници. Популациската рамка на примерокот беше население постаро од 18 години, а критериуми за репрезентативност беа: пол, етничка припадност, возраст, место на живеење и региони. Целосен преглед на примерокот е даден во прилогот.

Обработка и прикажување на резултатите

Собраните податоци се обработени со честота и пропорција на одговорите. Податоците се со веројатност на точност од 95 % и со грешка +/- 3 %. Резултатите се прикажани во графикони на ниво на целиот примерок. Освен со графикони, податоците се прикажани и во бројки.

Во извештајот незначително малцинство се употребува за одговори помалку од 10 % од примерокот, мало малцинство за 11 % до 30 %, малцинство за 30 % до 50 %, мнозинство за 51 % до 70 %, и големо мнозинство за повеќе од 70 %. Во извештајот не се коментирани социо-демографските анализи за помалобројните етнички заедници и политичките партии со помалку симпатизери поради нивното мало учество во националниот примерок.

Во табелите и графиконите, со термините етнички Македонци, етнички Албанци итн. е означена етничката припадност на испитаниците. Со имињата на политичките партии се означени граѓаните симпатизери на соодветната политичка партија.

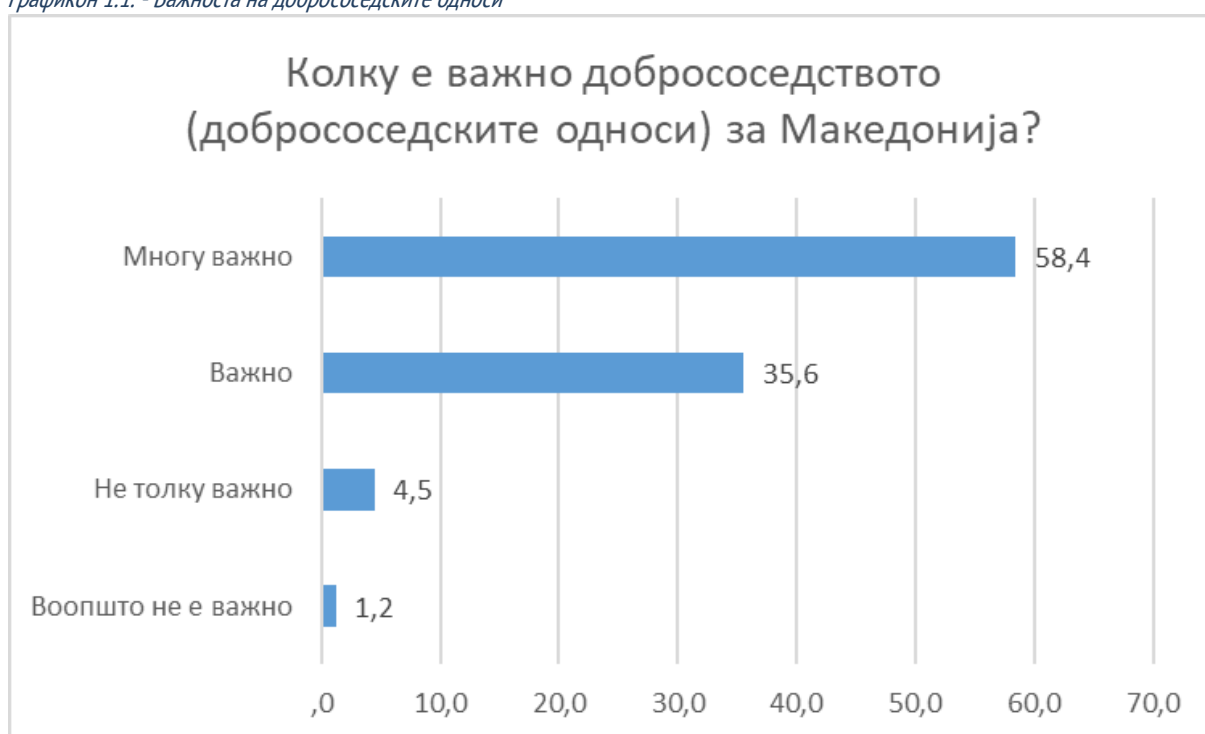
При обработката се земени предвид и резултатите за „не знам“ и „без одговор“. Но, во одредени табели и графикони не се прикажани овие резултати, поради што збирот на сите одговори не е 100 %. Тоа е направено за потребите за поедноставно прикажување на резултатите.

ДОБРОСОСЕДСТВО

Добрососедството, односно односите со соседите е прашање од високо општествено значење. Истражувани се ставовите на граѓаните за важноста на односите со соседите, оценката на односите, перцепцијата на најпријателски и најнепријателски сосед, поединечните перцепции за соседите (Албанија, Бугарија, Грција, Косово, Србија), подобрување на односите, најдобро лично искуство, познавање на историјата и културата на соседите и споделување на истата, најмногу предрасуди и со кој сосед се посакуваат најблиски односи.

Во графиконот 1.1. се прикажани ставовите на граѓаните за важноста на добрососедските односи. Добрососедските односи се важни за 94 % од граѓаните (многу важни за 58,4 %), а не се важни за 5,7 % од граѓаните.

Графикон 1.1. - Важноста на добрососедските односи

Важноста на ова прашање продолжува и во 2017 година, како и во 2013 година кога добрососедските односи се важни за 93,2 %.

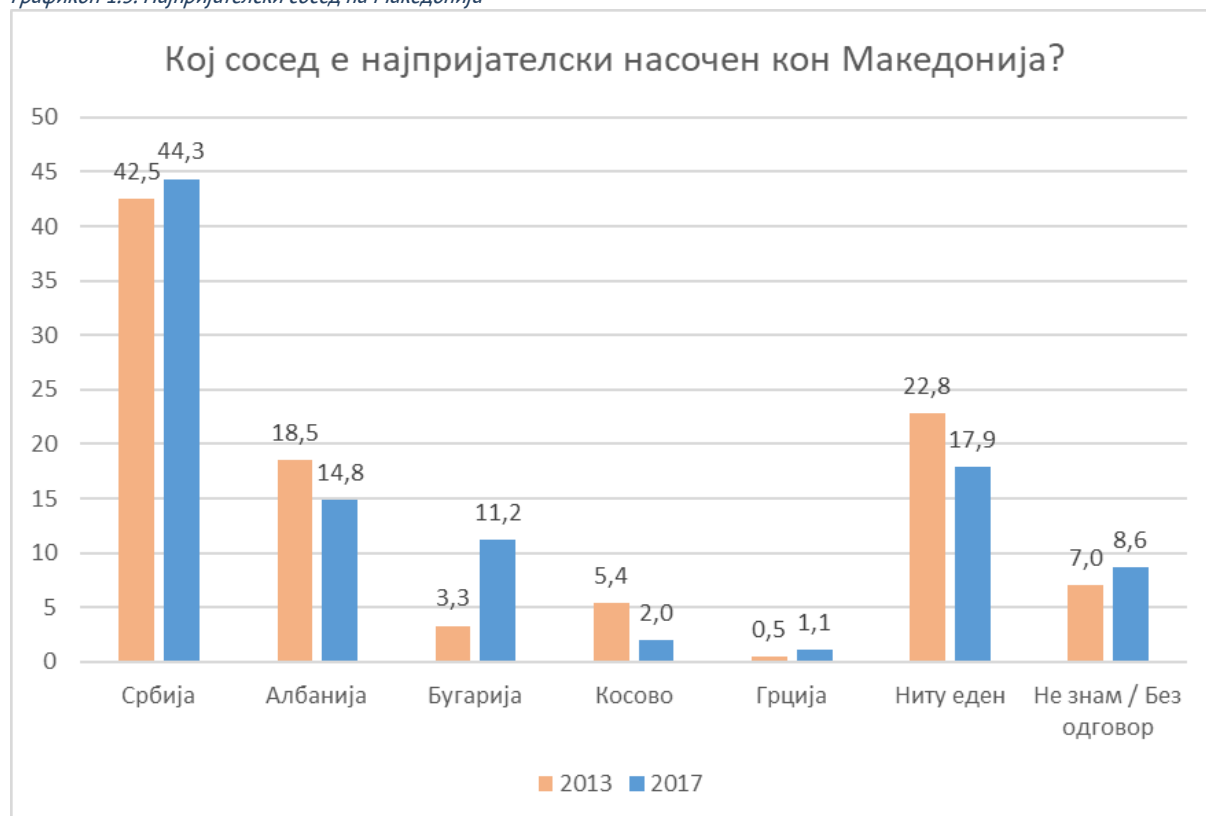
Во графиконот 1.2. се претставени оценките на граѓаните за сегашните односи со соседите на скала од -5 до +5. Средната вредност е 1,94, што е значајно подобрување во однос на 2013 година кога изнесува 0,11.

Графикон 1.2. - Оценка на сегашните односи со соседите

Граѓаните за најпријателски сосед ја перцепираат Србија (44,3 %), по која следат Албанија (14,8 %) и Бугарија (11,2 %). Ниту еден сосед не го сметаат за најпријателски 17,9 % од граѓаните.

Графикон 1.3. Најпријателски сосед на Македонија

Споредбата на ставовите во 2013 и 2017 година, покажува дека перципираното пријателство е на подолгорочни основи, посебно во однос на Србија и Албанија. Од друга страна промените кај Албанија/Косово и Бугарија, може да се толкуваат како резултат на скорешни настани, како Кумановските настани или тнр Тиранска платформа, односно поместувањето на разговорите за договорот за добрососедство со Бугарија. Важно е и благото намалување на ставот дека ниту еден сосед не е најпријателски настроен од 22,8% во 2013 година на 17,9% во 2017 година.

Ставовите за најпријателски сосед се длабоко поделени по етничка основа, додека за етничките Македонци тоа е Србија (52%), за етничките Албанци тоа е Албанија (54%).

Табела 1.1. Најпријателски сосед на Македонија по етничка припадност

Земја	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Србија	52,0%	17,2%	44,3%
Албанија	4,3%	54,0%	14,8%
Косово	0,4%	7,9%	2,0%
Бугарија	13,7%	3,7%	11,2%
Грција	1,3%	0,9%	1,1%
Ниту еден	19,2%	11,2%	17,9%

Додека во перцепцијата на најпријателски сосед постојат разлики по етничка основа, во однос на ставот за најнепријателски сосед постои консензус дека тоа е Грција (59 %). Перцепциите за непријателство на Грција се намалени од 81,2% во 2013 година, на 59% во 2017 година, можеби и како ефект на засилениот политички дијалог меѓу двете земји. Од друга страна најверојатно тнр Тиранска платформа вијаела на зголемување на перцепцијата за Албанија како најнепријателски сосед.

Графикон 1.4. Најнепријателски сосед на Македонија

Дека Македонија нема непријателски сосед сметаат 9,3% од граѓаните, што иако е незначително малцинство, е поместување од 1,5% во 2013 година.

Во табела 1.2 се прикажани перцепциите за најнепријателски сосед по етничка припадност.

Табела 1.2. Најнепријателски сосед на Македонија по етничка припадност

Земја	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Грција	58,2%	62,3%	59,0%
Албанија	14,1%	1,4%	11,3%
Србија	2,6%	17,2%	5,7%
Косово	4,2%	0,9%	3,6%
Бугарија	2,4%	6,0%	3,1%
Ниту еден	9,8%	10,2%	9,3%

Истражувани се ставовите на граѓаните за секој сосед посебно, дали тој сосед е пријателски, неутрален или непријателски.

Граѓаните како пријателски (вклучувајќи и неутрално) ги рангираат соседите од пријателски кон непријателски по следниот редослед Србија, Бугарија, Албанија, Косово и Грција. Грција е единствениот сосед за кој големо мнозинство граѓани смета дека е непријателски настроен.

Табела 1.3. Ставови за соседните земји

Земја	Пријателски	Неутрални	Непријателски	Не знам/Без одговор
Србија	66,6%	16,7%	13,1%	3,6%
Бугарија	38,6%	34,8%	21,0%	5,7%
Албанија	33,0%	31,8%	30,2%	5,0%
Косово	26,4%	32,6%	31,3%	9,6%
Грција	8,2%	12,7%	75,0%	4,1%

Во однос на 2013 година, граѓаните ја перцепираат Бугарија како повеќе пријателска (пад на непријателски од 43,4% во 2013 година на 21% во 2017 година).

Наспроти стереотипот дека граѓаните на Македонија гледаат непријатели во сите соседи, мнозинството и етнички Македонци и етнички Албанци, сметаат дека сите соседи, со исклучок на Грција, се пријателски или неутрални во однос на Македонија.

Табела 1.4. Ставови за соседните земји – збир на пријателски и неутрални, по етничка припадност

Земја	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Србија	87,9%	66,0%	83,3%
Бугарија	72,7%	75,8%	73,4%
Албанија	56,8%	96,7%	64,8%
Косово	50,1%	93,0%	59,0%
Грција	20,6%	20,5%	20,9%

Во графиконот 1.5 се претставени ставовите на граѓаните за соседна земја со која се подобрени односите во изминатите пет години.

На врвот Бугарија (20,2%), ја заменува Србија (20,6% во 2013 година). Се уште е значаен процентот на граѓани кои сметаат дека не се подобрени односите со ниту еден сосед (27,1% во 2017 година наспроти 21,7% во 2013 година)

Графикон 1.5. Подобрени односи со соседна земја во последните пет години

Граѓаните се прашани и за најдобрите лични искуства. Граѓаните имаат најдобри лични искуства со Србија, по што следи Бугарија и Албанија. Скоро секој десетти граѓанин (8,4%) нема добро лично искуство со ниту еден сосед.

Графикон 1.6. Најдобри лични искуства

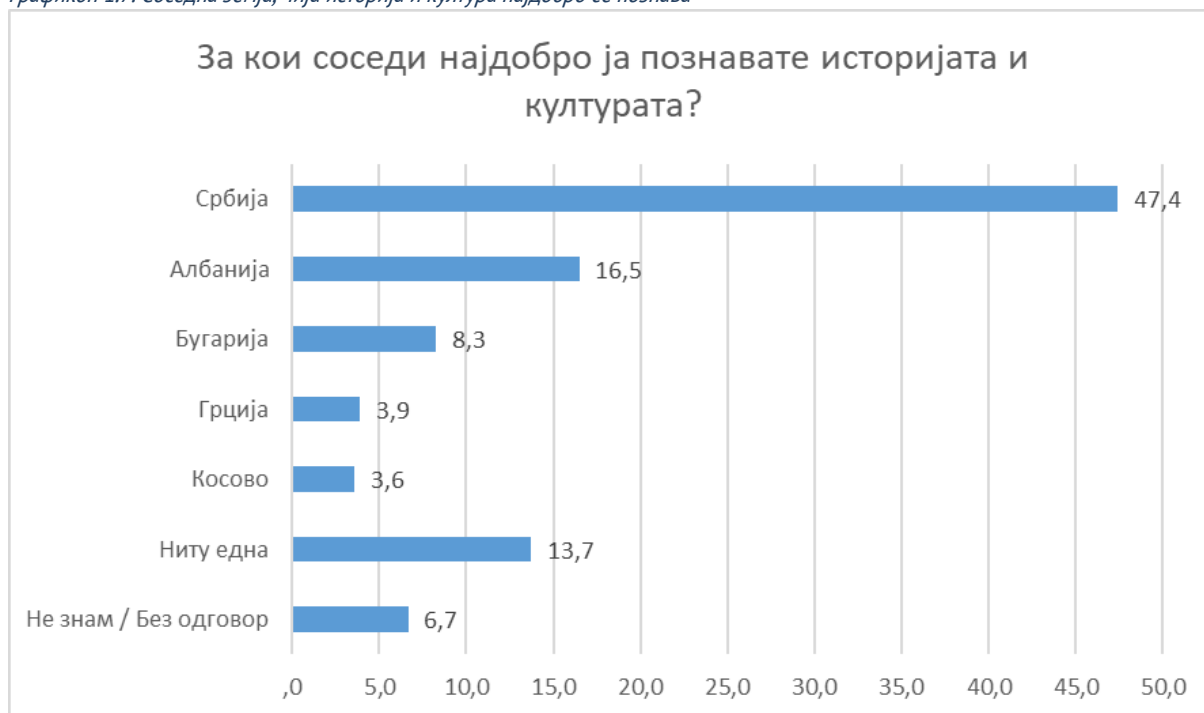
Има разлики во најдобрите лични искуства по етничка припадност. Додека етничките Македонци имаат најдобри лични искуства со Србија, Бугарија и Грција, етничките Албанци најдобри лични искуства имаат со Албанија и Косово.

Табела 1.5. Најдобри лични искуства по етничка припадност

Земја	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Србија	46,0%	4,7%	36,5%
Бугарија	20,6%	3,7%	16,2%
Албанија	5,3%	47,7%	15,5%
Косово	1,5%	38,9%	10,4%
Грција	13,1%	0,9%	10,1%
Ниту една	9,8%	2,8%	8,4%

Граѓаните најдобро ја познаваат историјата и културата на Србија (47,4 %), а најмалку на Косово (3,6 %), додека на ниту еден сосед 13,9 %.

Графикон 1.7. Соседна земја, чија историја и култура најдобро се познава

За ниту еден сосед нема предрасуди и недоверба е ставот на 7,8 % граѓани, а граѓаните сметаат дека најмногу предрасуди и недоверба (41,5 %) има за Грција - земјата за која сметаат дека е најнепријателска кон Македонија и чија историја и култура е меѓу тие што најмалку ја познаваат.

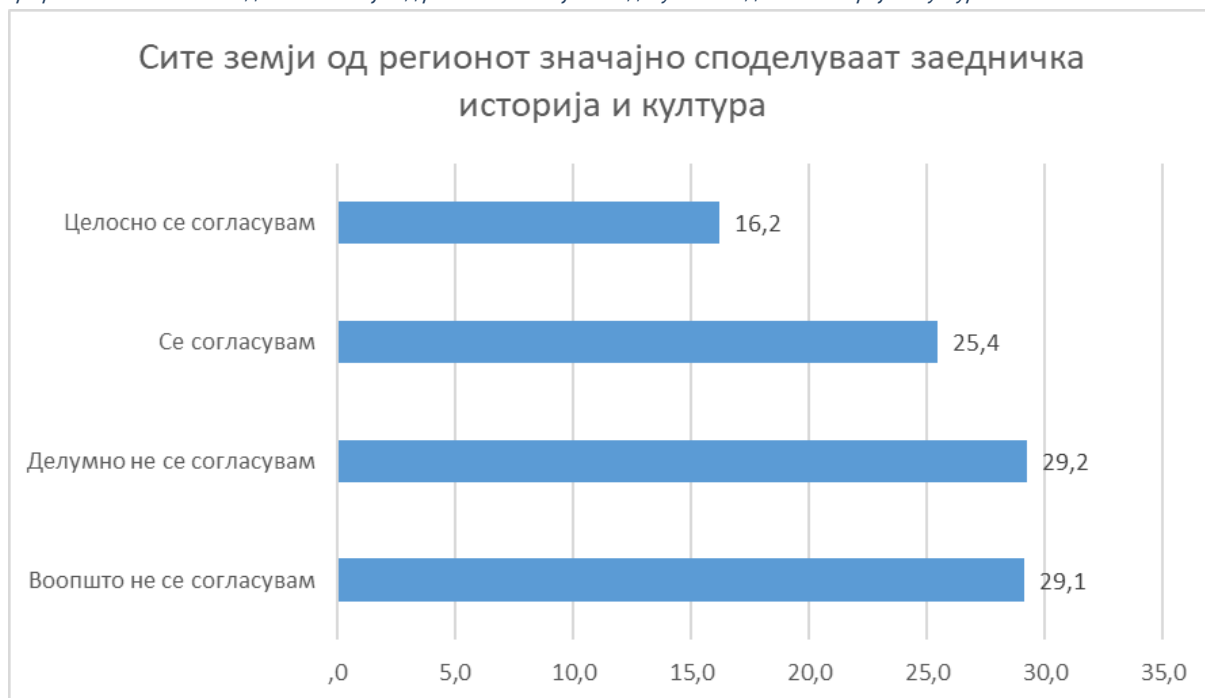
Графикон 1.8. Сосед за кој постојат најмногу предрасуди и недоверба

Ставот дека постои недоверба и предрасуди кон Грција е споделен и од етничките Македонци и етничките Албанци. Постојат етнички разлики за недовербата и предрасудите кон Албанија на една страна и Србија на друга страна.

Споделувањата на заедничка историја и култура е показател за односите со соседите. Граѓаните се поделени во ставот дали сите земји во регионот значајно споделуваат заедничка историја и култура, односно 41,6 % се согласуваат, додека 58,3 % не се согласуваат. Од интерес е дека граѓаните кои воопшто не се согласуваат со споделувањето на заедничка историја и култура се повеќе од граѓаните кои целосно се согласуваат.

Графикон 1.9. *Согласност дека сите земји од регионот значајно споделуваат заедничка историја и култура*

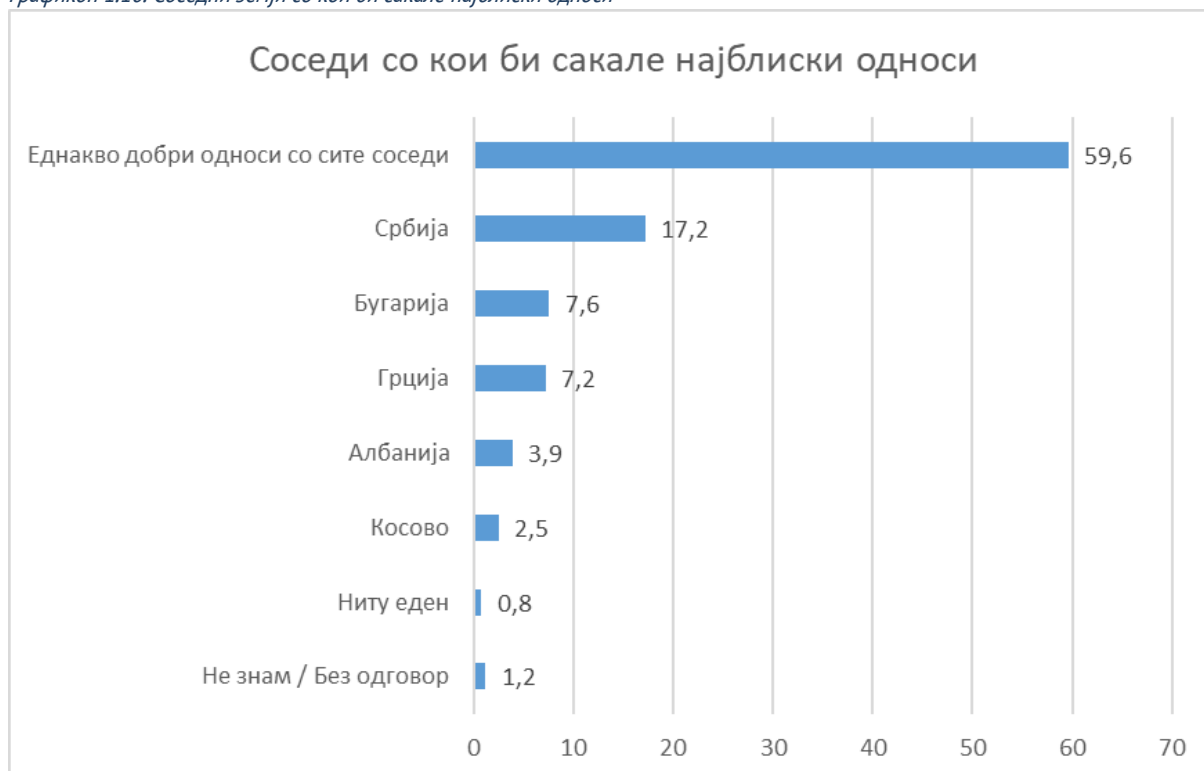

Во однос на 2013 година, ставот за несподелување е зголемен од 47,4% на 58,3%.

Во перспективен поглед на односите со соседите најмногу граѓани (59,6 %) сакаат еднакво добри односи со сите соседи, потоа најблиски односи со Србија посакуваат 17,2 %, а најмалку со Косово (2,5 %).

Забележително е дека во однос на 2013 година слабее желбата за билатерално најблиски односи со една земја, а зајакнува ставот за еднакво добри односи со сите соседи, кој изнесувал 39,3% во 2013 година.

Графикон 1.10. Соседни земји со кои би сакале најблиски односи

Табела 1.7. Соседни земји со кои би сакале најблиски односи по етничка припадност

Земја	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Со сите соседи	56,5%	67,8%	59,6%
Србија	21,7%	1,7%	17,2%
Бугарија	9,3%	2,1%	7,6%
Грција	8,8%	2,9%	7,2%
Албанија	1,3%	13,8%	3,9%
Косово	0,2%	10,5%	2,5%
Ниту еден	1,1%	0,0%	0,8%

ЗАКЛУЧОЦИ

Односите со соседите важни, оценката за нив подобрена

Односите со соседите се важни за Македонија, е став на големо мнозинство на граѓаните. Граѓаните ги оценуваат сегашните односи со соседите со 1,93 на скала од -5 до 5, што е подобрување во однос на оценката од 0,11 во 2013 година.

Србија најпријателски сосед, Грција најнепријателски сосед, намален бројот на граѓани што мисли дека ниту еден сосед не е најпријателски

Граѓаните за најпријателски сосед ја перцепираат Србија, по која следат Албанија и Бугарија. Најголемо подобрување на перцепциите има Бугарија. Граѓаните што мислат дека ниту еден сосед не е најпријателски е намален од 22,8 % во 2013 година на 17,9%. Ставовите, за Србија и Албанија, како најпријателски сосед се разликуваат меѓу етничките Македонци и Албанци.

Мнозинство граѓани (59 %), без разлика на етничка припадност, ја смета Грција за најнепријателски сосед.

Граѓаните на Македонија според пријателското однесување (вклучувајќи и неутрално) ги рангираат секој од соседите од пријателска кон непријателска по следниот редослед Србија, Бугарија, Албанија, Косово и Грција.

Во последните пет години односите најмногу подобрени со Бугарија

Во последните пет години најмногу се подобрени односите, според перцепциите на граѓаните со Бугарија, Србија и Албанија. Со ниту еден сосед односите не се подобрени според 27,1% граѓани.

Најдобри лични искуства, најмногу ја познаваат историјата и културата и најдобро мислење: Етничките Македонци - Србија, етничките Албанци - Албанија

Етничките Македонци имаат најдобри лични искуства со Србија, најмногу ја познаваат нејзината историја и култура и за неа имаат најдобро мислење. Етничките Албанци имаат најдобри лични искуства со Албанија, најмногу ја познаваат нејзината историја и култура и имаат најдобро мислење за неа.

Најмногу граѓани сакаат еднакво добри односи со сите соседи

Најмногу граѓани (59,6 %) сакаат еднакво добри односи со сите соседи, а потоа најблиски односи посакуваат со Србија, и Бугарија, а најмалку со Косово (2,5 %).

Забележително е дека во однос на 2013 година слабее желбата за билатерално најблиски односи со една земја, а зајакнува ставот за еднакво добри односи со сите соседи, кој изнесувал 39,3% во 2013 година.

ОДНОСИ СО БУГАРИЈА

Во рамките на односите со соседите посебен фокус на истражувањето се односите со Бугарија, поради актуелноста на договорот за добрососедство меѓу Македонија и Бугарија. Истражувани се ставовите на граѓаните за пречките за поинтензивна соработка меѓу Бугарија и Македонија, важноста на подобрувањето на односите со Бугарија и потребните чекори за подобрување на меѓусебните односи.

Граѓаните како пречка за поинтензивна соработка меѓу Македонија и Бугарија, го перцепираат националните политичари (поради нивни теснопартиски интереси) (30,5%) (различното) толкувањето на историјата (во учебниците за историја, во образованието) (24,6 %) и историското непријателство (24 %).

Графикон 2.1. Пречки за поинтензивна соработка меѓу Македонија и Бугарија

Во споредба со перцепциите во 2013 година, има промена, во водечката и третата причина, националните политичари во 2013 година се причина за 12%, а историското непријателство за 30%. Односно националните политичари се издвојуваат како најголема пречка за поинтензивна соработка меѓу Македонија и Бугарија.

Нема позначајни разлики во перцепциите меѓу етничките Македонци и етничките Албанци.

Табела 2.1. Пречки за поинтензивна соработка меѓу Македонија и Бугарија

Став	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Националните политичари, поради нивни теснопартиски интереси	28,9%	37,7%	30,5%
(Различно) Толкувањето на историјата (во учебниците за историја)	25,5%	21,9%	24,6%
Историско непријателство	24,7%	21,4%	24,0%
Културни разлики	4,9%	7,9%	5,8%
Мешањето или интересите на други земји од регионот	5,7%	2,8%	5,1%
Незаинтересираност на граѓаните од двете земји за патување/трговија	3,5%	5,1%	3,8%
Непријателски текстови во медиумите	3,5%	2,8%	3,4%
Лошата инфраструктурна поврзаност и меѓугранични комуникации	3,3%	0,5%	3,0

За големо мнозинство граѓани (80,2 %) е важно да се подобрат односите/ соработката меѓу Македонија и Бугарија и за тоа не постојат разлики по етничка припадност.

Табела 2.2. Колку е важно да се подобрат односите/соработката меѓу Македонија и Бугарија?

Став	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Многу важно	36,0%	49,3%	39,8%
Важно	43,5%	33,0%	40,4%
Не толку важно	13,1%	14,0%	13,4%
Воопшто не е важно	4,2%	3,7%	3,9%
Не знам / Без одговор	3,2%	0,0%	2,6%

За да се подобрат односите меѓу Македонија и Бугарија граѓаните сметаат дека е потребно подобрување на инфраструктурата и граничните премини (40,9 %) соработка во културата, забавата и спортот (37,9 %), потоа заеднички учебници по историја (7,4 %), заеднички да се прославиваат настани и херои (7,3%) итн.

Графикон 2.4. Потребни работи за подобрување на односите меѓу Македонија и Бугарија, дури и ако е спротивно на желбите на некои или многу луѓе

Во споредба со 2013 година, двапати повеќе граѓани сметаат дека треба да се подобри инфраструктурата, односно во 2013 година тоа го сметале 18,5%, а во 2017 година 40,9%.

Етничките Македонци за поважна ја сметаат соработката во културата, забавата и спортот, додека за етничките Албанци најважна е инфраструктурата.

Табела 2.4. Потребни работи за подобрување на односите меѓу Македонија и Бугарија, дури и ако е спротивно на желбите на некои или многу луѓе

Став	Етнички Македонци	Етнички Албанци	Вкупно
Да се подобри инфраструктурата и граничните премини меѓу двете земји	36,0%	49,3%	40,9%
Да се соработува во културата, забавата, спортот	43,5%	33,0%	37,9%
Да се воведат заеднички учебници за историја	13,1%	14,0%	7,4%
Заеднички да се прославуваат настани и херои	4,2%	3,7%	7,3%
Да се обезбеди пристап до медиумите од едната држава во другата	3,2%	0,0%	6,7%

ЗАКЛУЧОЦИ

1. Националните политичари - најголема пречка за поинтензивна соработка меѓу Македонија и Бугарија

Додека во 2013 годна најголема пречка за поинтезивна соработка беше историското непријателство, во 2017 година тоа се националните политичари поради нивните теснопарски интереси. Историското непријателство и во 2017 година е на високо трето место со 24%, но промената на местата на двете прашања го истакнува значењето на националното лидерство.

2. Важно е да се подобрат односите со Бугарија, а за тоа се потребни повеќе работи

За големо мнозинство граѓани е важно да се подобрат односите/ соработката меѓу Македонија и Бугарија. За да се подобрат односите меѓу Македонија и Бугарија граѓаните сметаат дека е потребно подобрување на инфраструктурата и граничните премини и соработка во културата, забавата и спортот. Се чини дека граѓаните преферираат пристап во кој прво ќе се зголеми меѓусебната комуникација, а потоа би се адресирале поконтраверзните прашања како заеднички прослави на настани и херои.

ПРИЛОГ 1. СТРУКТУРА НА ПРИМЕРОКОТ - НАСЕЛЕНИЕ

Примерокот за телефонската анкета опфати 1.000 испитаници. Популациската рамка на примерокот беше население постаро од 18 години, а критериумите за репрезентативноста беа: пол, возраст, етничка припадност, место на живеење и региони.

Пол	%
Маж	50,0
Жена	50,0
Возраст	
Од 18 до 29 години	24,6
Од 30 до 39 години	21,4
Од 40 до 49 години	18,1
Од 50 до 64 години	23,7
Над 65 години	12,3
Етничка припадност	
Македонска	71,3
Албанска	21,4
Турска	1,7
Ромска	1,5
Српска	2,0
Влашка	0,6
Бошњачка	1,0
Друго	0,5
Образование	
Основно или помалку	9,5
Средно	53,7
Вишо/ високо	36,8
Место на живеење	
Рурално	38,6
Урбано	61,4

Работен статус	%
Вработен во јавна институција	22,2
Вработен во приватна институција	25,4
Невработен	21,2
Ангажиран во домашни обврски	4,3
Студент / ученик	11,4
Пензионер	12,3
Друго	3,2
Регион	
Скопски	29,3
Југоисточен	8,7
Источен	8,6
Североисточен	8,3
Вардарски	7,7
Југозападен	10,6
Полошки	15,2
Пелагониски	11,6

КОНТАКТИ

МЦМС: ул. Никола Паралунов 41а пошт.фах 55, 1000 Скопје
<http://mcms.mk>
<http://facebook.mk/mcms.mk>
http://twitter.com/mcms_mk

Телма: ул. Никола Паралунов 51, 1000 Скопје
<http://telma.com.mk>

М-проспект: ул. Никола Паралунов 41, 1000 Скопје
<http://m-prospect.com>

МЦМС веќе 20 години е значаен актер на граѓанското општество во Македонија и во регионот, заснован на вредности и интереси и нивно застапување и влијание врз општеството. Визијата на МЦМС е мир, хармонија и просперитет на луѓето во Македонија, на Балканот и глобално. За исполнување на визијата, МЦМС ја дефинира својата мисија да предводи промени со нови и алтернативни решенија на општествените проблеми, кои влијаат на другите чинители и кои се вклучуваат во главните текови. МЦМС дејствува во секторите на социјална кохезија (вработување, образование, дијалог и културна различност), локален и рурален развој, граѓанско општество и добро владеење. Од 1993 г. МЦМС спроведе повеќе од 65 програми со реализирани преку 1.500 проекти со вкупен буџет од 50 милиони евра.

Телма телевизија е значаен фактор за информирање на јавноста во Македонија и двигател на процесите во општеството во интерес на демократијата. Таа е основана во 1996 година, а од 1998 година зрачи програма на национално ниво. Најмногу ресурси во телевизијата се насочени во продуцирање на информативната програма, која и обезбеди на телевизијата углед на влијателен медиум. Во извештаите на меѓународните монитори, пред сè ОБСЕ и ОДИХР, ТВ Телма секогаш е оценета како објективна и професионална. Во последните две години од уште поголема важност е нејзината улога во општеството со проширување на информативна програма која донесе значително поголем рејтинг на телевизијата и интеракција со граѓаните.

М-ПРОСПЕКТ е друштво за истражување на пазар и испитување на јавно мислење, основано во 2012 година. Главната дејност на агенцијата се квантитативни и квалитативни истражувања во областа на економијата, пазарот, општествените феномени и процеси, политиката и медиумите. Во досегашната работа М-Прспект има спроведено повеќе од 60 истражувања во земјата и има учествува во регионални и глобални истражувања. Преку високо иновативен, прилагодлив и ефикасен пристап воден од потребите на општеството и на клиентите, М-Прспект се залага за добивање високо квалитетни информации. Како член на ICC/ESOMAR, најголемата светска асоцијацијата за општествени и истражувања на пазар М-Прспект се обврзува да се придржува на највисоките професионални и методолошки стандарди во ICC/ESOMAR.

БЕЛЕШКА ЗА АВТОРОТ

Сашо Клековски е роден во 1966 г. во Скопје. Завршил Медицински факултет во Скопје. Неговото искуство е дваесетгодишна работа на раководни позиции во граѓанскиот сектор. Во 1993 г. е еден од основачите, а од 1994 до 2011 г. е извршен директор на Македонскиот центар за меѓународна соработка. Водел повеќе истражувачки тимови. Автор е на над 20 истражувачки извештаи, анализи и други публикации, како и на блогот „[Меѓутоа](#)“. Тој е и колумнист за дневниот весник Нова Македонија.

ПРОДОЛЖИ СО ЧИТАЊЕ

Листа на публикации на МЦМС

<http://www.mcms.mk/mk/za-nasata-rabota/istrazuvana-i-publikacii/lista-na-istrazuvana-i-publikacii.html>

Како да се референцира

Клековски, С. (2017) **Добрососедство и односи со Бугарија 2017** [интернет]. Скопје, МЦМС и Телма. Адреса: <http://www.mcms.mk/images/docs/2013/globalno-vodstvo-2013.pdf> [Посетена на: датум и година].